
OTO TA POTOTO

Istorio-Mistorio.

OTO CAPITALISTA USTELA.

Arlote antzera ebillen Oto aldi aietan: patrikeran dirurik ez.

Sartun da Donostiko osturik ederrenean.

Eseri da patxara lasaienean.

Ukeratu ditu platerik goxoenak; langosta, angulak, solomilloa... eta ardorik onenak.

Postreari atsegiñenak; kopako frantzesak eta Habana'ko pururik galestiena.

Bapo bazkalduta gero, deadar egiten dio morroiari:

—Aizu, txo, esan nagusiari etorteko.

Or nun datorren presaka etxeko nagusia prakak galtzeko moduan:

Zer nai dau beorrek, nere jaun orrek?

—Laga beorrek mendian...

—Zer agintzen deust, jauna?

—Begira, joan dan urtean, zuk ostikoka bialdu ninduzu etxe onetatik ordaintzeko aukerarik orduan ez nebalako.

—Barkatu, jauna; barkatu milla bider; barkatu amar millabider... Miñ aundia eman zidan beorreri orrelako naigabea emoterik...

—Ba, uste dot aurten be nerekin miñ aundia artuko dozula.

Barru aretan zer pasa zan ez dakigu; baña, kalean zijoazenak txapel bat ikusi eben aidean kale-erdiraño... eta txapel-odoren Oto'ren burua txapel-billa... Kale-erdi-ko arri landuetan itxi ebazan ortak eta agiñak.

DONOSTIKO BULEBARREAN.

Donosti'ko bulebarra, aundikien egoitza.

Uda bete-bete.

Jendea gañezka kafeterietan.

Orra or, kale-erditik, Oto ta Pototo, bata bestearen ondoren. Bakoitzan bere eskubia lepo-parean dakarre. Esku-azpiak gora begira.

Gerra-ondorenak.

—Ni?

Bai, zu! Betik ikusi zaitut!

—Bueno... bai ba...

—Zergatik egin dozu ori? (Guardia zibillak Oto'ri).

—Ara, jauna, txakur gaizto orrek ainka egin nai zidan da...!

OTO PINTORE.

Krisis-garaian ofizio berriak proba ta proba, etxegintzari eldu zioten, bai Oto'k eta bai Pototo'k, esan dogun bezela. Betiko lagun zaarrak ziranez, negozioa alkarrekin eramatea erabaki eben.

Etxegintzan aurreneko Oto'ren lana auxen izan zan: Ladrilluak alkarren gañean imintzea errenkadaka. Pototo'k, berriz, pintoretzan probatzea erabaki eban. Ladrilluekin lan egitea baiño ohea zan, beintzat, eta... Erakarri zuan Oto pintoretzara.

Oto'k Pototo'ri:

Nik ez diat pintore izateko trebetasunik... Ez nau ortarako jaio...

—Probatu al dok sekulan, ala?

—Ez, ez diat probatu.

Egin dezagun ba.

x

Etxegintzan ez zan lanik palta.

Eta etxegintzan pintoreak bearrezkoak izan oi dira... Etxeak egin ondoren margo ederrez apaintzen dira. Etxe bateko pintoretza, bion artean, bere kontura artu zuten.

Eta, jakiña, bakoitza norberentzako ari danean, ez da lo egoten, presaka, baizik. Alan zebiltzen Oto eta Pototo, etenik gabe eta presaka...

**

Pototo ari zan eskallera baten muturrean pinta eta pinta... eskua gora eta eskua beera... Gora eta beera... Etenik gabe.

Alako batean orra or Oto nun datorren laiterka. Bai, ba, eskallera lanari segitzeko;

-Aizak, i, Pototo, eldu gogor brotxari!

Ori esanakin batera, kentzen dio eskallera... Pototo'ren bizkarrekoa... ! Ta Oto'ren anka-otsa...!

—Ni?

—Bai, zu! Betik ikusi zaitut!

—Bueno... bai ba...

—Zergatik egin dozu ori? (Guardia zibillak Oto'ri).

—Ara, jauna, txakur gaizto orrek ainka egin nai zidan da...!

OTO PINTORE.

Krisis-garaian ofizio berriak proba ta proba, etxegintzari eldu zioten, bai Oto'k eta bai Pototo'k, esan dogun

bezela. Betiko lagun zaarrak ziranez, negozioa alkarrekin eramatea erabaki eben.

Etzegintzan aurreneko Oto'ren lana auxen izan zan: Ladrilluak alkarren gañean imintzea errenkadaka. Pototo'k, berriz, pintoretzan probatzea erabaki eban. Ladrilluekin lan egitea baiño ohea zan, beintzat, eta... Erakarri zuan Oto pintoretzara.

Oto'k Pototo'ri:

—Nik ez diat pintore izateko trebetasunik... Ez nau ortarako jaio...

—Probatu al dok sekulan, ala?

—Ez, ez diat probatu.

—Egin dezagun ba.

Etzegintzan ez zan lanik palta.

Eta etzegintzan pintoreak bearrezkoak izan oi dira... Etxeak egin ondoren margo ederrez apaintzen dira. Etxe bateko pintoretza, bion artean, bere kontura artu zuten.

Eta, jakiña, bakoitza norberentzako ari danean, ez da lo egoten, presaka, baizik. Alan zebiltzen Oto eta Pototo, etenik gabe eta presaka...

Pototo ari zan eskallera baten muturrean pinta eta pinta... eskua gora eta eskua beera... Gora eta beera... Etenik gabe.

Alako batean orra or Oto nun datorren laiterka. Bai, ba, eskallera lanari segitzeko;

—Aizak, i, Pototo, eldu gogor brotxari!

Ori esanakin batera, kentzen dio eskallera... Pototo'ren bizkarrekoa. ...! Ta Oto'ren anka-otsa...!

OTO MENDIGOIZALE.

Oto'k fabrika-lanari ekin zionean, orduan mendi-miña sortu zitzaion biotz-muñean. Osasungarria zala eta... Mendi-gañeko aize meea bearrezkoa zutela birrikak eta... Mendigoizale egin zitzaigun Oto sasoiezko gizona.

Inguru autean Alpes'erik izan ez arren, mendigoizaleei alpinistak esaten dicte. Txindoki'ra doazenak, alpinistak...? Ala txindokistak?

Oto'ren lenengo irteera, San Adrian'dik gora, Aizkorri'ra.

Toki zoragarri artan, arratsalderaiño.

111 unabarrean, eguzkiaren lotaratze lilluragarriari begirara:

Urrezko bola baten
Itxura du artezen
Eta geldi-geldikan
Mendipean sartzen...

Kanta-kantari, uste gabean, illuna erori zitzaion gañera... Illargi-berri, gau beltza eta katuen begirik ez, ontzenak gutxiago, argitik illunpera pasatzean ez zuen tutik ikusten... Lañoa ere sortu zan eta, mando zaarra begien aurrean jarrita ere, ez zuan Oto'k ikusiko gau artan.

Estropozo emen, estropozo an; nora zijoan ez zekiela, geldid egoteko ere arduriegi zegoelako edo, Oto beti aurrea.

Aurrera...!?

Bai, bai... Toki ederrean zegok...!

Ankakin arri kozkorro jo eta an ziaik zilipurdika mendian beera...!

Noraiño jauzi zan ez zan konturatzen; baña eskuan zekarren bastoi-makilla galdu zuela, ori bai konturatu zan.

Makilla ederra ala ere!

Leoi-burua zuan eldu-lekurako.

Galdu egin ote du, ba? Itxumustuka eskua luzatu... eta, suerte bedekintua, antxen zegoen leoi-buru ori, bere uñen ondoan...!

Artu dau bastoi ori eskuan...

Galduta ikasten ornen da eta aurrerago joateko, bastoi-makillakin probatu gabe, ez du pausorik aurrera geiago emango. Eskuan duen leoi-buruakin asi da probaketan, pausoa aurrera emateko, laño eta gau illuna tarteko, ez bait da ezertxo ere ikusten.

Lenengo probaketa bere aurrean... Leoi-burua, lurre-raiño:

—Eneee...! Emen neure aurrean amiltokia dago!

Probatu du bere atzetik, eta berdin, leoi-burua, berriz ere, lurre-raiño:

—Emen be, abismoa...

Eskubitik eta ezkerretik, antzeko:

—Amiltokia...! Abismoa...! Aitz-mutur baten puntan nago. Nagon bertantxe geldi-geldi, zirkiñik egin barik. Noiz-baiean argituko du eta laño beltz auek aldenduko dira...

Kuskurtuta gau guztian, mogimenturik egin gabe... Oto'ren bildur luzea...

Nekez, baña, argitu du.

Nola leiteke...?

Oto zelaintxo batean dago.

Zelai-gunearen erdi-erdian. Aitz-muturretik ara, sorgiñek eraman ote dute? Ireltxoek izan ote dira? Larniñek ote...? Basajaunak Oto'ri:

—Zer sorgin eta zer lamiñ, gero...! Begira egiok ire makillari!

BARREGAIAK

—Jauna, zer du nere makillak...?

—Ez al dek ikusten makilla apurtuta? Eskuan muturra bakarrik daukak. Leoi-burua eskuan eta beste guztia falta... Orra ire abismoa eta amiltegia... Ja, ja, ja...

Oto ao-zabalik... Basajauna algaraka basoan zear... A zer tonto-lapikoa!

GABONAK GERRATEAN.

Gabonak... Trintxera-zuloetan pasa bear Gabonak... Oto eta Pototo'k txabolatxo bat ere egin zuten bertan, neguko otzari gogor egiteko.

Etxetik bidaldu zizkien pakete aberatsak: lukaika, makallau, piku, intxaur, sagar, pattar eta puru "Farias" zoragarri ak ..

Txabolan bapo apalduta, puruak erre nai eta poxpolorik ez:

—Aiak i, Oto, joan ari or, trintxeran zear su-billa, bes-tela ez diagu gaur purorik erreko...!

**

Irten txabolatik eta or dijoa, trintxeratik trintxerara, soldaduei sua eskatzen:

—Poxpolorik bai...?
_ Poxpolorik ez.

Iñork ez zuen poxpolo miserable bat danen artean... Bai, ba, Gabon bezperan eurite aundiak izan ziran da...

Zer egin?

Bear danean ez zaio Oto'ri argirik falta...

Pentsa eta egin.

Alanbre-sare azpitik nekez pasa eta or dijoa beste alde-
ra:

—Izango al dute gure etsaiek poxpoloren bat... Gaur pururik erre gabe ez noa lotara...

Alanbre azpitik pasatzean, orra txamarra eten eta gañera txapelean tiro bat artzeko arriskuan ipiñi bere burua...! Baña, beste gabe, eldu da aurreko trintxeratarra. Oto'k zentinelari:

Poxpolorik, bai...?

—Ez poxpolo eta ez errekiñik... Emen ez zegok gosea besterik...

Alperrik ibilliko aiz.

—Agur ba, mutil, eta eskerrik asko!

**

Alanbre-sarea berriro pasa eta elduda bere txabolara. An zegoen Pototo urduri:

—Ezer topatu dok?

—Ezer ez...! An ez dago gosea besterik... Alper-alpe-

rrik egin zetiari ibillera guztiak... Frente osoan ez zegok poxpolo bat bera ere!

—Zer egingo diagu ba... Beste erremediorik ezean, egin diagun lo. Itzali kandela ori!

OTO ETA POTOTO MUGALARI.

Bi lagun zaar onek, beti alkarrekin. Gerratean be bai. Frantzi-aldetik arrapatu zitun eta etxera len-bai-len biur-tzea erabaki eben.

Bai, baña nola?

Mugak itxita zeuden.

Irikita egonda ere, pasaporterik ez.

Baña, geure mutilok, tonto utsak ez zira, (galdetu Pototo'ri) eta aukerako bidea aurkitu zuten andik iges egi-teko:

—Oto, zurezko bi kajoi aundi egindo doguz...

Zertarako?

—Emendik irteteko.

—Nola irten...?

—Irten ez, sartu!

_ Emendik irten bear degula ez al dok esan, ala?

_ Emendik irten, baña kajoietan sartu.

—Pototo, I ez ago burutik ondo... Gu kajoietan sar-tun...!?

—Bai, merkagiak bagiña bezela.

—N000...! Ik dok burua, ik... !!!

Mugara eldu ziran kaja zaar aundi aiek Pototo'ren kajari begira karabiñeroek alkar;

— Zer ote dakar kaja orrek?

—Kaja aundia dok ori.

Pototo'k karabiñeruen berbak entzutean, asi da kanta-ri:

- Kikirriki... ! Kikirriki... !

— A. bai: 011 arrak burrukarako.

—Pasa aurrera kajoi ori.

Eldu diote bigarren kajoiari. Pototo'ren suetearekin konturatu zan Oto. Berak asmatuko eban zer-edo-zer...

— Bigarren kaja ori...

—Au ere astuna dok. Zer ote dator bere barruan?

Ori entzutean Oto'k onela dio indarrez:

Patatak!

**Arrinda'tar Anes
Deba: 1968**